




---



---

# MAGYAR MŰSA.

---

Költ Bétsben 9. Júniusban 1787.

*Edgy drága Szemellynek tiszteletében így jádzodor-  
tatta pennáját. T. M.*

**E**dgy régi Kép-író rajzolt edgy szép képet,  
 Edgy Isteni képet, épet, százsor szépet,  
*Vénust* mondom, azt a' szivet fogó lépet,  
 Kit maga *Mómus*-is úgy nézett, mint épet.  
 Itt, nem tsak a' rajzolt kép vala izép és ép;  
 Hanem az élő kép vólt magában-is szép,  
 Szépen rajzoltatott-le az élő szép kép,  
 'S mind az élő, mind a' rajzolt vólt fogó-lép.  
 Méltán tisztelték hát *Vénust* Cypriában,  
 Melly Sziget vólt e' szép 's ép kép' bírtokában;  
 Mert benne olly szépet láttak edgy *Summában*,  
 A' millyen lehet tsak Isteni formában.  
 Míkor ezt *Mómus*nak állíták elébe,  
 Soká femmi hibát nem kapott testébe,  
 'S tsak illy gántsot talált végre tzipokjébe,  
 Hogy az nyikorogna minden lépésébe.  
 Szép vólt hát tsak ugyan a' *Vénus'* formája;  
 Mert nem talált benne hibát *Mómus'* szája;  
 De, ha én lehetnék szépsége' rostája:  
 Száz *Tómus*-is lenne úgy az ő hibája;  
 Sőt, többet is tudnék írni hibájáról;  
 Mert én nem itélnék külső formájáról,



Sem a' pántóflija' nyikorgó vóltáról;  
 Hanem tsak a' belső fogyatkozásáról.  
*Proserpinának-is* olly vala szépsége,  
 Hogy arra az ördög szerelme-is ége,  
 'S mind addig szívének nem vólt tsendefsége,  
 Míg végre ez a' szűz leve felesége.  
 Szép vólt a' Görögök híres *Hélénája*,  
*Párisnak Vénustól* adatott mátkája,  
 Kiért vérrel izzadt fok Vitéz' szablyája,  
 'S pusztlásra jutott *Trója város'* tája.  
 Szép lehetett az-is kinek kebelébe  
 Bé tseppent *Júpiter* arany tsepp *Masquébe*,  
 'S a' mint emlegetik edgy régi mesébe,  
 Titkon részt vett annak titkos szerelmébe.  
 Szép vólt *Alkuména* Királyné szépsége,  
 A' mellyre a' fasz Isten-is úgy ége,  
 Hogy két éjtfzakának leve edgyefsége,  
 Míg fel-lobbant heves tűzének lett vége.  
 Szép vólt *Tháís 's Láís*; mert edgy éjtfzakára  
 Hat ezer Tallér vólt a' testeknek ára.  
 Bezzeg! a' ki vágyott e' két Afzfzonykára,  
 Itt, a' *Vojta* ugyan forra a' torkára.  
 De, tsak szépet, nem nagy mesterség találni;  
 Illyet a' természet fokot tud formálni  
*Vulkánus-is* tudott ollyat kalapálni,  
 A' mellyen a' szemnek meg-kelletett álni.  
 Szép lehet a' testnek külső formálása,  
 Jól eshetik a' szem' és a' száj' mozgása;  
 De, vallyon a' testnek belső alkotása  
 Ollyan-é, hogy éppen a' külsőnek máfa?  
 Már ez, ollyan kérdés; mellyre azt mondhattuk,  
 Hogy a' farkast, bárány-bőrben-is láhattuk;  
 A' szajkót a' pávák között találhattuk;  
 'S a' palotákban-is lakhatnak rút fattyúk.

Az



Az az, a' szépségnek külső fedelével,  
Mint a' *Madám Eva* fige levelével,  
Tsak a' rútat szokták takarni leplével,  
Hogy sem magok, sem más ne lássa szemével.  
A' régi szépeknek le-írt laistroma,  
Vólt tsak a' rosz szívek' szerelme ostroma;  
Olly személlyeknek-is lehetett Temploma,  
Kikben a' virtusnak nem vólt femmi nyoma.  
De már mostan vagyunk okosbb ítélettel;  
Nem érvük-bé tsak a' külső tekintettel,  
'S ha a' szépség edgyütt jár feslett étellel,  
Nem illetjük mi a' szépet betsülettel.  
De, találhatunk-é edgyütt jót és szépet?  
Mind kívül, mind belől tökéletes épet?  
Ritka bizony látni olly élő szép képet,  
Melly belől ne tartson mérget főző lépet.  
Soknak gondja sintsen belső formájára,  
Tsak azt nézi, hogy mit biggyeszfszen farára,  
'S ha már fel-öltözhet Párisi formára,  
Ki mer a' Világnak álni piattzára.  
Kár, hogy olyan tükört nem tudnak tsinálni,  
Mellyből ki-lehetne a' belsőt vizgálni;  
Mert ha illyet tudna az ész fel-találni,  
Sok Dáma nem menne tétova járkálni.  
Sőt mit mondék! illyen tükör már van kézzen,  
Melly azt-is ki-tudja mutatni egészfszen,  
Hogy vaj, túró, vagy fajt, mellyik téjből léfszen;  
Mert mutat mind belől, mind a' külső részen.  
Én ezen tükörnek nézvén táblájára,  
Már régen akadtam edgy szép Leánykára,  
A' kit, ha *Atrópos* vene ollójára,  
Az lenne *Vénus*nak tetemes kárára;  
Mert a' kis *Kupido* annyira nem mehet,  
Mint a' mit ez ritka szépségével tehet;

Ez



Ez, maga *Kupidó*, sőt *Vénus*-is lehet,  
 'S ezek nélkül szívet ostromolhat 's vehet,  
 Ha az Isten képét a' test-is viselné,  
 Ebben azon képet akárki fel-lelné;  
 Ámbár vizsgálását olly formán rendelné,  
 Hogy képzelődéssel semmit ne nevelné.  
 Ha pogányi módon akarnék szállani,  
 Ritka szépségéért azt merném mondani,  
 Hogy néki *Páfus*ban lehetne forgani,  
 'S a' *Gráciák* számát meg-szaporítani.  
 Vagy, hogy mint *Pándóra*, mondva formáltatott,  
 És benne *Vulkánus* remeket mutatott,  
 'S hihető, hogy egész ejjel sem alhatott,  
 Mikor illy filegrán szép képet alkatott.  
 Orra, füle, szája, 's homloka márványa,  
 Nyaka, szemöldöke 's szeme szívárványa,  
 A' szemnek és szívnek mágnesi bálványa,  
 'S az Isteni kéznek remek alkotmánya.  
 Hát azon részei, mellyeket ruhával  
 Fed, ama' meg-avúlt bűnös *diplomával*,  
 Mellyet ottan kapott volt *Adám Évával*,  
 A' hol torkig laktak a' lopott almával.  
 Mitsodáfok vallyon, mondom, ezen részek?  
 Én, ha proportiót a' többekről vészek,  
 Azon részeknek-is párt fogója lések,  
 'S állítani merem, hogy szépek 's egészek.  
 Minden szerethetné ez eleven képet;  
 Ki-is ne szeretne illy rend kívül szépet?  
 Illy rend kívül szépet, 's tökéletes épet?  
 Ha illyet foghatnék, ma tsinálnék lépet.  
 Ebben a' virtusnak van ollyan szállása,  
 Hogy pompásb nem lehet soha lakozása;  
 El-is hiszem kedves benne mulatása;  
 Mert a' szállás olly szép, mellynek nintsen máta.  
 És



És ez az, a' mellyért én őt szeretgetem,  
Hogy a' virtust benne csoportba lelhetem;  
Azzal sem véthetek, ha meg-ölelgetem,  
Hogy jót ne szerezsek, mert az nem tehetem.  
Úgy illik a' Virtus e' szép test formába,  
Mint a' brilliánt kő arany koronába,  
Vagy az arany peretz az olyan karjába,  
A' ki az aragnál fokkal szebb magába.  
A' szemérmetség tündöklik szeméből,  
Vidám 's nemes elne hangzik beszédéből,  
Tsendes lelket látni tsendes lépéséből,  
'S bámulásra méltó virtust életéből.  
Ha a' test, 's a' lélek párosul edgymással,  
'S úgy élhet edgymással, mint pajtás pajtással,  
Itten a' házasság nintsen kárvallással,  
'S semmit nem vesztettek a' párasodással;  
Mert lelke a' teste' mozgását követi,  
Lelke' indítását a' teste szereti,  
Ez, amaz tettését soha meg nem veti,  
Ha csak erejével aztat fel-érheti.  
Illyen vólt *Astrea* talám hajdanában,  
Midőn el-hagyta vólt a' földet bujában,  
De ha ez lett vólna akkor divatjában,  
Szállást talált vólna ő-is virtusában.  
'S hogy *Astrea* el-ment, én azt nem sajnálom,  
Mert ha a' gondolat bennem nem csak álom,  
'S ha a' mit vizsgálok, azt jól meg-visgálom,  
Ezen szép személyben *Astreat* találom.  
*Vénus* által adta néki a' szépségét,  
A' bölts *Minerva*-is minden böltsétségét,  
A' méz beszédébe önté édesességét,  
'S ezekért kedvelli a' föld e' vendégét.  
Sőt, bujjon előtte a' *Vénus*' szépsége,  
Nem ér az eszével *Pallás*' böltsétsége,

Sem



Sem a' beszédével a' méz' édesége ;  
 Mert azt felyül múlja kellemetefsége.  
*Vénusból* csak edgy vén hús vált utóljára ,  
 'S nem lett a' világnak benne semmi kára ,  
 Hogy jútott a' rágó férgeknek fogára ,  
 Midön őt el-hagyta az éltető pára ;  
 De az a' világnak nagy kárára lenne ,  
 Ha ez a' meg-hóltak országába menne ;  
 Mert azután példát vallyon kiről venne ,  
 Mikor a' jó példa a' földben pihenne ?  
 Ha ez élt volna a' *Vénus* idejébe ,  
 Ezt tisztelték volna *Cyprus* szigetébe ,  
 Illyen volt tám *Eva* az *Eden* kertébe ,  
 Míg még nem akadott az ördög' törébe .  
 Sőt *Eva* csak tsontból veve eredetet ;  
 Mert az *Adám* oldal tsontjából született ,  
 De ezt maga szülte a' jóság , 's szeretet ,  
 Mástól illy jó és szép nem-is születhetett .  
*Plutó*-is bika bőrt öltözne magára ,  
*Jupiter* változna arany tsepp formára ,  
 Ha szert tehetnének illy szép 's jó mátkára ,  
 De a' háj nem való az ebek' fogára .  
 Más az , hogy még ebben a' buja szeretet  
 Edgy pillantásig is helyet nem lelhetett ,  
 Nem-is akar élni olly otsmány életet ,  
 Melly húzna fejére kemény ítéletet .  
 Olly virtusok bírják örökösön szívet ,  
 A' mellyek ronthatják az ördögnek ívét ,  
 Az Úr-is felőlről örzi keze' mivét ,  
 Hogy fenki ne rontsa e' fájátját 's hívét .  
 Ki állott már ugyan ellene tsatára -  
 Az ördög ; de a' lett tsalárdsága' ára ,  
 Hogy szégyen 's gyalázat tére ortzájára ,  
 Mert nem kerítheté e' halat horgára .

Mások-



Mások-is hánytak már tört a' lépésére,  
De a' fel-tett tzelra még edgyik sem ére;  
Mivel hogy ez nem vágy olyan tsemegére,  
Melly méz helyett mérget öntene szivére.  
Nintsen-is reménység meg-ejthetéséhez,  
Mint a' ravasz róka, tud a' keleptzéhez,  
Nem-is fér tántorgás illy nemes elméhez,  
A' mellyel közelit Istenek neméhez.  
Sőt, ha a' pogányok' Istenit visgálok,  
'S ennek virtusait rendre meg-rostálom,  
Ha szemem és eszem nem fogta-el álom,  
Ezt azokon felyül héjjazni találom.  
A' szép aszszonyokat gyözi szépségével,  
Tudós férjfiakat előz értelmével,  
A' leány-sereget pedig erköltsével,  
's mind edgyiket, mind mást józan életével.  
Kár, hogy ezt mindenek nem veszik mufrának,  
A' leány tehetné például magának,  
Az aszszony tarthatná olly tükör-táblának,  
Mellyben az *Erráták* fel-írva volnának.  
De már ma nints gondja senkinek példára,  
A' leány néz tsak a' Párisi formára,  
Az aszszony himet varr szomszéd aszszonyára,  
'S így hág fel a' kakas a' szomszéd tyukjára.  
Elölte a' módi a' jó természetet,  
Ez vezeti már az erköltsöt 's életet,  
A' mellyet az előtt a' világ szeretett,  
Az, közzülünk, mint edgy rosz, számkivettetett.  
A' ki ma virtust lát, lát ritka portékát,  
'S könnyebb szemmel látni a' femmi árnyékát,  
Vagy a' *Krokodilust* öldökölő békát;  
Mert az egész földé sem tenne edgy vékát;  
És már el-tsuggedett szivem' reménysége,  
Hogy *Astrea* többé nem a' föld' vendége,

Kitől



Kitől a' jó szívnek vólt olly tűzessége,  
 Melly az Isten 's ember' szerelmével ége.  
 De, ha szemem vetem e' szűz leánykára,  
 Buslakodó szívem jút olly víg órára,  
 Mellyben nem vágyódik ismét halálára;  
 Mert benne találhat tsupa *Astredra*.  
 Benne, és nem másban kedvemet találok,  
 Ehez képest más szép, 's más jó tsupa álom;  
 Ha ezért kellene meg halnom, halálom  
 Fogadom, hogy érte soha nem sajnálom;  
 Mert bennem, mint benne, vagyon olly nemes ész,  
 Melly a' közönségnek javára mindég kész;  
 Ha pedig e' személy a' világból ki-vész,  
 Úgy a' világ végén *finale punctum* lesz.  
 Mert, ha a' 'Sidóknak hajlok értelmére,  
 Tsak azért nem ért még, a' világ végére,  
 (Jóllehet már hajlott szintén estvéjére,)  
 Hogy edgynehány jó van benne szerentsére.  
 En ezt a' szép szűzet gyakran ölelgettem,  
 A' nevét még eddig ki nem jelentettem,  
 De, hogy más-is tudja, imé ide tettem,  
 Ez a' *Virtus!* úgy-é méltán szerethettem?  
*Virtus!* ha rá esmérsz a' magad nevére,  
 Ládd-é szívem most is szívea' hűségére  
 Készen van, 's óhajtoz azon szerentsére,  
 Mellyben hív szívemnek, hív szíved lesz bére.

